

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2118.

Cene inseratom: Cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Pravda Sokola SKJ s škofom dr. J. Srebrničem.

Štiri leta je trajala ta pravda. Tožitelj je bil SKJ (Sokol kraljevine Jugoslavije, točno: Zveza sok. kraljevine Jugoslavije). Toženec je bil g. dr. Jos. Srebrnič, škof na otoku Krku, Slovenec po rodu. Tožen je bil radi tega, ker je znano okrožnico jugoslovanskih škofov o sokolstvu, ki so jo podpisali vsi škofje Jugoslavije, prečital s prižnice stolne cerkve v Krku. Tako je prišel škof sam med število tistih duhovnikov, ki jih je Sokol radi te okrožnice preganjal. Ker je sodišče v Krku prosilo, naj se za ta proces določi drugo sodišče, je bilo določeno sodišče na Sušaku. Zaradi nekaterih formalnih napak je pravni zastopnik škofa dr. Srebrniča dosegel, da je sprejelo to zadevo v svoje postopanje zagrebško sodišče.

Oproščen — obsojen.

Zagrebško sodišče je izdalo oprostilno sodbo, s katero je Sokol pravdo izgubil. Njegov zastopnik dr. Werk je vložil priziv in okrožno sodišče v Zagrebu je dne 24. junija 1934 obsodilo škofa dr. Srebrniča na sedem dni zaporu in 300 Din denarne kazni pogojno na eno leto in na plačilo kazenskega postopanja. Ker pa je okrožno sodišče izdalo sodbo brez prave razprave, torej na način, ki ni odgovarjal predpisom zakona, je škofov zastopnik dr. Turina stavil pri državnem pravdniku predlog, naj uvede postopanje za zaščito zakona. Na predlog vrhovnega državnega tožilca je kasacijsko sodišče razveljavilo 30. marca 1936 sodbo okrožnega sodišča z naročilom, naj se predmet vzame ponovno v pretres.

Obsojen — oproščen.

Okrožno sodišče je na to ves predmet vrnilo okrajnemu sodišču v Zagrebu. Ob enem je kasacijsko sodišče odločilo, da je v tej zadevi dopusten dokaz resnice, česar prejšnje razprave niso dopuščale. Do razprave je prišlo 20. novembra 1936. Škofov zastopnik je ponudil za vse trditve škofovske okrožnice o sokolstvu dokaze. Čele tri dni je trajalo to dokazovanje. Dne 23. novembra je padla sodba. Škof dr. Srebrnič je bil zopet obsojen na sedem dni zaporu in 300 Din globe pogojno na eno leto. Proti tej obsodbi je njegov zastopnik vložil priziv na okrožno sodišče v Zagrebu. To sodišče je 9. januarja 1937 izdalo sodbo, s katero se škof dr. Srebrnič oprošča vsake krivde in kazni, Sokolu kraljevine Jugoslavije pa se nalaga, da mora nositi stroške kazenskega postopanja, plačati obdolžencu stroške prvostopnega postopanja v znesku Din 2507'85 in drugostopnega postopanja v znesku 445 Din in za drugostopno razsodbo takso 50 Din. Z

razsodbo okrožnega sodišča je zdaj ta pravda definitivno končana.

Radi česa je Sokol tožil?

Odstavki škofovske okrožnice, radi katerih je Sokol tožil škofa dr. Srebrniča, so naslednji:

a) Potemtakem se življenje in delo Sokola v širšem duhu vrši in teče brez Boga in brez vere; Sokol je torej po sebi popolnoma brezversko društvo, a ker Sokol po teh načelih dela med mladino in narodom, ter hoče za sebe pridobiti vse ljudstvo, zato ruši v srcih svojih članov vsako, predvsem pa katoliško vero — torej ni samo brezversko, ampak tudi protiversko društvo.

V NAŠI DRŽAVI.

Državni proračun načelno sprejet. Načelna razprava o proračunu je bila 27. II. zaključena, na kar se je vršilo glasovanje. Od 280 navzočih poslancev je glasovalo za proračun 192, 88 pa proti. S tem sta bila proračun in finančni zakon v načelu sprejeta. Podrobna razprava o proračunih posameznih ministrstev je začela 1. marca.

Iz parlamenta. Petomajski poslanec g. Stanko Lenarčič je v parlamentu zahteval od predsednika, naj odstrani iz seje dvorane »Slovenčevega« belgrajskega dopisnika. Ko predsednik ni hotel ustreči njegovi zahtevi, je zapretel, da bodo slovenski opozicijski poslanci v nasprotnem primeru sami to storili. Iz tega se zrcali visoko pojmovanje poslančevih dolžnosti v sedanjem resnem času. — V razpravi o proračunu je govoril tudi petomajski poslanec dr. Jančič iz Maribora. Omenil je premeščenja uradnikov in izjavil, da je med njimi tudi nekaj takih, ki so bili prostovoljno v vojni na jugoslovanski strani. Končno je vprašal: »Ali se bodo vsi ti v morebitni bodoči vojni še tako hrabro borili za domovino, kakor so se v pretekli vojni?« Kdo si vendar drzne dvomiti, da bodo uradniki in nacionalni delavci proti domovini izpolnili svojo dolžnost?! — G. Mravlje, član JNS kmetijcev, je v parlamentu zopet gonil staro lajno o klerikalizmu, ki je baje sovražnik države, o katoličanih, ki so baje sovražniki pravoslavnih Srbov itd. Ali se na tak način zastopajo kmečke koristi? Pripombe je vredno, da so si poslanci nedavno povišali dnevnice, da ima vsak na dan 300 Din diet.

b) Še hujše, celo najhujše je to, da SKJ svoje člane kolikor mogoče tesno naveže na sebe in jih odvrta od Cerkve ter svoje sokolske sestanke končava redno s plesom in pijančevanjem pozno v noč, često do jutra.

c) Sokol nadalje v čedalje večji meri širi ogabno nagoto pri vežbanju in v javnih nastopih brez vsake potrebe ter tako mladini vzbuja duha poželenja, tako se odteguje Cerkvi in veri. Na ta način se ruši morala v našem mladem naraščanju in se izpodkopa ter ubija vera. Kaj bo iz našega naroda, ako ta Tyrševa sokolska vzgoja brez vere in Boga res prodre v široke sloje ljudstva.

d) Ne dajmo, da nas od vere odvrne sokolstvo, ki noče vedeti za našega Odrešenika, niti za naše pošteno hrvatsko (slovensko) ime.

Iz zasedanja gospodarskega sveta Male zveze. Gospodarski svet držav Male zveze je zadnji teden zaključil svoje zasedanje v Dubrovniku v Dalmaciji z zelo važnimi gospodarskimi sklepi, ki bodo prinesli mnogo koristi Jugoslaviji, Čehoslovaški in Romuniji, ako se bodo izvajali. V Dubrovniku je bilo sklenjeno, da bodo Narodne banke omenjenih treh držav med seboj tesno sodelovale. Industrijsko sodelovanje bo osredotočeno v Gospodarski centrali v Pragi, ki bo za bodoče vršila zamenjavo poljskih pridelkov za industrijske potrebe. Od 1. marca naprej bo začela sodelovati med državami Male zveze Mostna unija (združitev). Ukinejo se potniški vizumi, vse tri države bodo med seboj pospeševale tujski promet in bodo skupno uredile vprašanje železniškega, poštne in zračnega prometa. Sestavljen je bil podroben načrt za izmenjavo blaga v prihodnjem letu.

Sijajna zmaga JRZ pri občinskih volitvah. Zadnje nedeljo so se vršile v osmih občinah občinske volitve, od katerih je dobila JRZ sedem. Na štajerskem so volili takole: na Hajdini JRZ 17 odbornikov, opozicija 1, Zibika JRZ 15, opozicija 3. Na Kranjskem so bile volitve na Golniku, kjer je dobila JRZ vseh 8 odbornikov. Križe: JRZ 2, opozicija 16. Metlika okolica: JRZ 23, opozicija 1: Na Motniku je volilo JRZ 57.5%. Semič JRZ 21, opozicija 3. Trebelno JRZ 11, in dve opozicijski listi, od katerih je dobila prva 1, druga pa nobenega odbornika.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Po obisku nemškega zunanjega ministra na Dunaju. Zadnji smo pisali o demonstracijah hitlerjancev na Dunaju ob priliki obiska nemškega zunanjega ministra dr. Neuratha. Kričavi nastopi avstrijskega terizma so gotovo glavni

vzrok, da ni rodil Neurathov obisk avstrijske vlade zaželjenega uspeha in da se je vrnil nemški minister praznih rok v Berlin. Znano je, da je dr. Neurath nastopil na Dunaju proti povrnitvi Habsburžanov na avstrijski prestol. Za slučaj, da bi se Avstrija odrekla Otonu Habsburškemu, ji je ponudil nemški zunanji minister obrambno zvezo: Nemčija, Avstrija, Italija in Madžarska. Avstrijski kancler dr. Schuschnigg s tem predlogom ni bil zadovoljen, ker smatra habsburško vprašanje za čisto avstrijsko notrajno zadevo, v katero se nima vmešavati nobena tuja država. Komaj je zapustil dr. Neurath Dunaj, že poriva avstrijsko vladno časopisje v ospredje potovanje avstrijskega kanclerja in zunanjega ministra v Rim k Mussoliniju, ki je za obnovo habsburške dinastije.

Romunsko vlado so preosnovali. Radi odstopa romunskega notrajnega ministra se je hotela posloviti celotna Tatarescova vlada, kar pa ni bilo po volji kralja. Ker je kralj odklonil ostavko vlade, je bila sklicana konferenca voditeljev strank, ki so sklenili, da se Tatarescova vlada samo preosnuje. Ministrski predsednik Tatarescu je prevzel še notrajne ministrstvo. Za državnega podtajnika v notrajnem ministrstvu je bil imenovan general Marinescu, do sedaj upravnik policije v Bukarešti. Dosedanji kmetijski minister Barcsu je prevzel ministrstvo pravde, bo pa do nadaljnjega vodil tudi kmetijski resor. Nedavno ustanovljeno ministrstvo za oborožitev je ukinjeno in bo njegove posle vodil vojni minister, ki mu je general Gazeanu pridružen kot državni podtajnik. Dosedanji pravosodni minister Gevura in notranji minister Juca ostaneta v vladi kot ministra brez portfelja.

Preureditev Poljske na voditeljsveni podlagi. Pravi gospodar Poljske je maršal Rydz-Smigly, ki dela z vsemi močmi na to, da bi preosnoval Poljsko na voditeljsveni podlagi in bi bil neomejen gospodar v državi po vzgledu Hitlerja in Mussolinija. Polkovnik Koc, ki je maršalova desna roka, je že izdal na narod proglas, v katerem poziva na osnivanje nove državne stranke, ki bi naj postala nositeljica Rydz-Smiglyevega diktatorskega režima. Iz Kocovega proglasa je razvidno, da se priprave za preosnovo že dozorele in čaka samo še na ugoden trenutek, ko bo maršal Rydz-Smigly proglašen za poljskega diktatorja.

Blokadi (zaprtju) Španije se je pridružila še Rusija. Zadnjič smo poročali, da je sklenil londonski odbor za nevmešavanje v špansko državljansko vojno, da veljale za Španijo na suhem in na morju, da preprečijo dotok prostovoljcev in dovoz vojnega materiala. Sklep londonskega odbora so sprejele velesile. Francija je zaprla mejo na suhem, francosko, angleško in nemško vojno brodovje pa z morske strani. Portugalska ne bo zaprta, pač pa bodo vršili v njenih pristaniščih nadzorstvo angleški uradniki. Prvotno je bila sovjetska Rusija izključena od sodelovanja pri blokadi. Pozneje ji je bil odkazan za kontrolo z nekaj ladjami ozek pas ob atlantski obali. Menda iz hvaležnosti, da Rusija ni bila čisto izključena od sodelovanja pri zaprtju Španije, je sklenil svet ljudskih komisarjev 24. II., da tudi on osvoji ... londonskega od-

bora. Sovje so prepovedali vsako propagando in pošiljanje prostovoljcev na Španijo. Prepovedan je tudi prehod prostovoljcev za Španijo preko ruskega ozemlja. Isto velja tudi za prevoz prostovoljcev po morju. Ta prepoved je stopila takoj v veljavo.

Skaljenje odnošajev med Italijo in Anglijo. Italija in Anglija sta se bili čisto spoprijateljili s sklepom pogodbe, da ostane položaj ob Sredozemskem morju neizpremenjen. S tem paktom sklenjena prijateljska vez je sedaj popustila, ker hoče Anglija povabiti h kronanju novega kralja Jurija VI. tudi abesinskega neguša, ki živi po pregnanstvu iz domovine na Angleškem. H kronanju angleškega kralja bodo povabljeni vsi monarhi in med temi bi bil tudi italijanski kralj in cesar Abesinije Viktor Emanuel. Če je pa prejel povabilo k svečanostim kronanja od Italijanov pregnani neguš, bo moral izostati italijanski vladar. Neguš izjavlja, da se sicer sam ne bo udeležil kronanja, vendar pa se bo dal zastopati po enem od svojih poglavarjev ali rasov. Vsekako je omenjeno povabilo neguša hudo vzlovoljilo Italijane in to še posebno radi tega, ker je Anglija s preosnovo svojega zastopstva v Addis-Abebi v generalni konzulat priznala zasedbo Abesinije po Italiji in se je s tem tudi na tihem zadovoljila, da je bil neguš pregnan s prestola!

Po atentatu na podkralja v Abesiniji. V zadnji številki smo poročali, da je bil izvršen v abesinski prestolici v Addis-Abebi z ročnimi granatami napad na abesinskega podkralja in maršala Grazianija ter na njegovo spremstvo. Atentat je bil znamenje za upor domačinov v več pokrajinah, ki je Italijane hudo presenetil. Da bo zadeva z upornim gibanjem resna, dokazuje dejstvo, da je začela Italija iz domovine pošiljati močne vojaške oddelke v pobunjeno ozemlje. Sedaj je tudi znano,

da je prišlo do vstaje radi tega, ker postopajo Italijani preveč strogo z domačini in jih za vsako malenkost streljajo v množinah. Koj po atentatu so oficirji in vojaki, ki so bili v spremstvu Grazianija, začeli oddajati iz samokresov in pušk salve v množice, ki so bile zbrane krog maršala, ko je razdeljeval darove ob priliki proslave rojstva sina italijanskega prestolonaslednika. Ob tej priliki je bilo ustreljenih tam več sto oseb, nad 300 ranjenih in pokolj je bil kriv, da so napadci ušli v splošni zmedi. — Po dosedanjih poročilih je bil Graziani hudo zadet od drobca ročne granate in ima poškodovan hrbtni mozek. Iz Rima se je odpeljal v letalu v Abesinijo znameniti kirurg profesor Frunoni. Ta bo maršala, ki ni za prevoz, operiral v Addis-Abebi.

Zadnji pregnanemu negušu zvesti ras (poglavar) ustreljen. Že v italijansko-abesinski vojni je povzročal južni italijanski armadi pod poveljstvom Grazianija največ porazov mladi ter vojaško izšolani ras Desta. Po razbegu abesinske vojske se ras Desta ni udal, ni zbežal iz domovine, ampak je na jugu Abesinije s preostanki svoje armade netil upore, napadal italijanske oddelke in je bil sploh organizator ter duša vseh nemirov v Abesiniji od zasedbe po Italijanih do atentata na maršala Grazianija. Maršal je skušal večkrat zlepa pridobiti Desto, a ta se ni udal. V zadnjem času je imel 15.000 vojakov, proti katerim je bila odposlana kazenska ekspedicija, ki je potisnila Destova krдела po hudih bojih v pokrajino jezer, kjer je prišlo do odločilne bitke, v kateri so z občutnimi zgubami zmagali Italijani. Po porazu se je zatekel Desta v težko dostopno gorovje, kjer so ga Italijani obkolili ter zajeli. Postavili so ga pred vojaško sodišče in dve uri po zajetju je bil ustreljen. Zaplenili so mu štiri topove, 30 strojnic, nad 5000 pušk in zaloge streliva.

Mladinski dom v Gaberju pri Celju. V preteklem letu je »Slov. gospodar« prinzel članek o Salezijanskem mladinskem domu v delavskem celjskem predmestju Gaberju. Nabiralna akcija, ki se je vršila v ta namen, je hvala Bogu dobro uspela. Ljudstvo je videlo uspeh Don Boskove vzgoje drugod in je radevolje darovalo po svoji moči. Posebno lepa Savinjska dolina se je častno odzvala prošnjam za pomoč. Vsem, ki so darovali v ta namen bodisi v denarju, lesu ali gradbenem materialu, dovozom itd. bodi Bog plačnik. Z nabranim denarjem je kupljeno zemljišče in letošnje pomlad se bo začelo z gradnjo. Da se to veliko delo omogoči, bo treba zopet požrtvovalnosti vseh, ki jim je bodočnost mladine pri srcu. V nedeljo, dne 7. marca bomo imeli priložnost, da še na drug način podpremo po svojih močeh novo zgradbo Salezijanskega mladinskega doma v Gaberju. Ta dan bo v Celju Don Boskova proslava bogoslovcev in gojencev iz Rakovnika. Ob 10. uri bo v župni cerkvi govor o Don Bosku, nato slovesna sv. maša. Popoldne istotam ob pol 3. uri govor, pete litanije in blagoslov. Ob 4. uri se vrši v Narodnem gledališču slavnostna priredi-

tev salezijanskih gojencev. Predvaja jo opereto »Kneževič iz Trebizonde«. Nastopi okrog 80 pevcev-igralcev ob spremljavi številnega orkestra. Konec bo ob 7. uri zvečer. Ugodna zveza z vlaki in avtobusi. Predprodaja vstopnic v Slomškovi knjigarni (pri Marijini cerkvi). Udeležimo se proslave in radi darujemo tudi pri sv. maši ob 10. uri in pri popoldanskim službi božji v ta namen. Le z združenimi močmi in skupnimi žrtvami bo mogoče postaviti prepotreben dom za ogroženo mladino v Gaberju.

Framasoni in boljševiki. Španija spričuje, kako tesna zveza vlada med framasoni in boljševiki. Ne bi bilo ljudske fronte, ako bi ne bilo framasonov. Ti so nekdanj izrabljali za svoje protiversko in proticerkveno politiko socialiste. Ko je udarna moč socialistov začela pešati, so se framasoni naslonili na komuniste. Vsled tega zadeva odgovornost za vse strahotne dogodke v Španiji ljudsko fronto, v kateri imajo framasoni za komunisti glavno besedo. Take zveze, ki vladajo med framasonstvom in komunizmom, je tudi razkril zadnji proces proti Stalinovim nasprotnikom v Moskvi. Prišlo je na dan, da je bil glavni obtoženec Radek (prej velmož ruskega boljševizma) predsednik ruske framasonske lože »Zvezda severa«. Med člani te lože zavzemajo zelo vidna mesta člani osrednjega odbora komuni-